

Den norske kirke og folkedommen over Berggrav

For ikke så mange år siden hadde Den norske kirke en bisp, som engang avsluttet sin visitas i bygden med å uttale ønsket om, at vi d.v.s menigheten, skulle si: Kirken Vår og Bispen Vår, likesom vi ofte sier presten vår og alltid Fader Vår.

Hvorvidt dette kan sies å være blit et utbredt ønske, er vel mer enn tvilsomt, ikke minst etter 1945 da en velkjendt dikter blandt våre folk uttalte: «Jeg syns alvorlig synd på Vårherre, som har så mange ynkelige tjenere».

Da det siste bispemøte ble holdt i Oslo i høst ble det som vanlig oppreklamert i pressen, bl. a. i Aftenposten med tekst og billedstoff, - de høye herrer ble som Hamsun sier «avskildret» i sine gullprydede kledebon, og skjønt alle præsumptivt interesserte sakens kjenner herrernes åndelige og legemlige trekk fra før, er de tilsynelatende ikke snaue med å la seg avskildre. — Han som selv ikke eide det hvortil han kunne helle sit hode og som ikke lot seg smykke med kors, dusker eller stjerner, han ser vel med en viss undring på mangt og meget i vår tid. —

Vel, dette var første bispemøte etter at den svenske videnskapelige dom over det såkalte norske rettsoppgjør var offentliggjort. — Etter den nidkjære og aktive stilling kirken har inntatt i opp-

Nye akter på trappene?

som siden 1945 ikke har satt sine ben i en kirke, skjønt de før var gode kirkegjengere. Det samme gjelder NS-prester som mere enn noen annen etat har fristet en vond og ubarmhjertig skjebne fra kirkens og myndighetenes side, — berøvet ære og levebrød og henvist til livsvarig straff, mens alle de «gode nasjonale prester» som i årevis fra kirkens prekestoler skrøt av egen innsats og ikke sparte sine ulykkelige kolleger, de fikk både i pose og sekk. Siden Berggravs Folkedom over NS så dagens lys, er det fra kirkens side ikke kommet ett ord for å avsvække Berggrav, selv ikke etterat prost A. E. Hedem offentlig har påvist, at Berggravs Folkedom er blit: Folkedommen over Berggrav.

Etter å ha lest prost Hedems siste brosjyre, som allerede er solgt og spredt i tusenvis utover landet, kan man nok forstå at det kan være vanskelig og forbunnet med et visst ubehag å drøfte det som en av kirkens egne nasjonale og patriotiske geist-

lige betegner som et korrump rettsoppgjør. For det er jo nettopp hovedsaken i herr prost Hedems anklager, også når det gjelder Berggrav, tusenkunstneren som bl. a. skapte ordet «dobbel bunn» til bruk for seg og kirken. — Det verserer f. t. rykter om, at hittil ikke fremkomne akter skal være på trappene, akter som på en forbausende måte vil belyse påstanden om, at kirkens og prestenes holdning var utelukkende kristelig og kirkelig bestemt og ikke politisk.

Denne påstand har jo forøvrig ikke hatt mange troende tilhengere, men den er stadig søkt holdt vedlike. Dette eventyr står nå foran sin oppløsning. For sannheten har tross alt en merkelig livskraft og spire-evne. —

Når først talen er om uforsonlige og intollerante bisp, da må dog en enkelt mann stilles utenfor, han som en nyttårsnatt uttalte, at dødsdommene i rettsoppgjøret var en skjendel for kirken og det kristne samfunn, nemlig Hamarbisp. Men bortsett fra hans verdifulle innsats for løslatelse av fanger, synes hans røst å ha vært en røst i ørkenen. —

En utstødt.

Ingvald Strand til minne

av bonde Aksel Berger

Mangeårig fagsekretær i bondeorganisasjonen Ingvald Strand er død. Det er nå ca. 45 år siden vi første gang møttes. Han vikarierte den gang som lærer ved Kalnes landbruksskole i Østfold og jeg var elev. Senere ble han ansatt som sekretær i Norges Bondelag og det ble dette arbeide som ble hans vesentligste gjerning gjennom livet.

Ingvald Strand var godt rustet for sin oppgave, både hva evner og utdannelse angikk, og han gikk opp i sitt arbeide med en interesse og tiltakslyst som det er få gitt å være i besittelse av. Han var av de få man gjennom samarbeide er nødt til å legge merke til, både for hans klarsyn og for hans tro på at enhver sak hvor vanskelig den enn er så finnes tross alt en løsning.

Fra slutten av 1920 årene og senere har jeg ofte truffet sammen med fagsekretæren Ingvald Strand. Han var den faste komitésekretær i organisasjonen.

Fra de første komitéer jeg var med i husker jeg godt at jeg la merke til at i første møte ville sekretæren Strand ha alle medlemmers uttalelse. Disse uttalelser regnet han for å være bygget på grunnlag hentet direkte fra ethvert medlems praktiske livserfaring på området. Selv var han da bare referent og lytter.

og det har ialfall tidligere vært slik med oss bønder i sin almindelighet, at vi var forbeholdne og skeptiske over for nye linjer, og særlig nye inngrep i det tilvante. Dertil kom sikkert at sekretærens første mål var å komme tilbunds i saken før en begynte å bygge opp noe nytt.

Når komitéens medlemmer møtte til neste møte lå det en utredning på medlemmernes plass. Når denne var blitt gjennomlest og diskutert var alt blitt klart, ja ofte så tindrende klart at det bør nevnes.

Personlig har jeg aldri truffet noen som har kunnet prestere å trekke ut medlemmernes tanker fra disse korte innlegg slik som han mestret. Han fremmet straks forslag til løsning av oppgaven. Hvis dette ikke faldt i god jord kom et nytt forslag. Slik kunne det gå en tid, men uten tanke på å gi opp. Løsningen måtte finnes. Det var alltid hans mål.

Ingvald Strand holdt seg selv alltid i bakgrunnen. Han opptrådte ikke som taler og foredragsholder. Men dette forhindret ikke at hans tanker og visdom ofte ble brukt både i foredrag og skrifter.

Politikk interesserte ikke Ingvald Strand. Han hadde en sterk tro på at bøndernes stilling og fremtid ville sikres best ved løsninger på organisasjonsmessig basis utenfor politikken.

Ingvald Strand var eier av Oremo gård i Skjeberg. En vakker og verdifull eiendom.

— Hans helse var i mange år ikke av de sterke. I slutten av 1940-årene var han utsatt for et uheld som

Professor Castberg og grunnlovens paragraf 52

Av sorenskriver Ottar Huuse

Ved stortingsvalget i 1945 var det av interesse for Arbeiderpartiet å sette NS-medlemmer ut av betraktning som stemmeberettigede, da det var sannsynlig at de ville stemme med de borgerlige partier trots disses ynkelige opptreden. Det gjaldt derfor å få deres stemmerett suspendert i henhold til grunnlovens § 52, som sier: «Stemmerett suspenderes ved offentlig tiltale for straffbare handlinger overensstemmende med hva derom i lov bestemmes». Den lov som det siktes til, er lov av 28. mars 1912, hvor det står: «Suspensjonen begynner ved tiltalebeslutningens utferdigelse». Nå var man på det rene med at det ikke ville bli tid til å utferdige tiltalebeslutninger i et så stort antall saker som det her var tale om. Følgelig ordnet man det ganske enkelt ved en prov. anordning, som riktignok var ugyldig fordi den lå utenfor regjeringens myndighet. Ved anordning av 4. mai 1945 ble det bestemt at når påtalemyndigheten fant det godtgjort at en person hadde overtrådt straffelovens kapitler 8 og 9 eller krigsartiklene i den militære straffelov eller landssvikanordningen, kan den utferdige erklæring om at han er under offentlig tiltale. — Denne erklæring skulle altså erstatte en tiltalebeslutning.

Foranstående opplysninger har jeg fra Gustav Smedals bok «Patriotisme og Landssvik».

Jeg tillater meg å bemerke: Utferdigelse av tiltalebeslutning i en sak skjer etter loven først når saken er fullstendig opplyst enten ved etterforskning eller rettslig forundersøkelse. Ti først når saken er fullstendig opplyst har påtalemyndigheten anledning til å danne seg en pålitelig mening om hvorvidt tiltalte er skyldig eller ei. Grunnloven har alene under denne betingelse vist påtalemyndigheten så stor tillit når det gjelder suspensjon av stemmerett. Bare en erklæring er for det første ingen beslutning, og for det annet yder den heller ikke så stor garanti for at saken er fullstendig opplyst som en tiltalebeslutning, idet denne etter loven forutsetter avslutning på undersøkelsen, mens det intet er i veien for at undersøkelsen fortsettes om det utstedes en sådan erklæring som nevnt. Det viste seg da også etterpå at 35 000 saker etter statsråd Gundersens opplysning ble henlagt, hvilket nettopp viser at disse saker ikke hadde vært ordentlig undersøkt da de nevnte erklæringer ble utstedt og stemmeretten suspendert. Men hensikten var nådd: en hel del stemmeberettigede blant de borgerlige fikk med urette sin stemmerett suspendert ved stortings-

nåtidens aktuelle oppgaver

— Han som selv ikke eide det hvortil han kunne helle sit hode og som ikke lot seg smykke med kors, dusker eller stjerner, han ser vel med en viss undring på mangt og meget i vår tid. —

Vel, dette var første bispe-møte etter at den svenske videnskapelige dom over det såkalte norske rettsoppgjør var offentliggjort. — Etter den nidkjære og aktive stilling kirken har inntatt i opp-gjøret bl. a. med hensyn til dødsstraffene, skulle man tro bispene nå ville ha tatt saken opp til ny overveielse, så meget mer som en av deres mest høyrøstende kolleger, Berggrav, helt fra 1945 har vært den toneangivende i sy-net på NS. Men ikke et eneste pip fikk vi høre fra bispe-møtet.

Ikke en antydning om, at det grusomme brevet som ble sendt alle NS-prester i 1945 kanskje var litt overilet. — Derimot sendte de etter bispe-møtet ut et brev til pressen med de vanlige fraser og al-mindeligheter og naturligvis også litt ynke om Ungarn, slik som alle andre politiske og upolitiske årsmøter har gjort i hele vinter.

Noe særlig om Suez og Eng-land hadde de visst derimot ikke noe større å uttale. — Når man vet at «rettsoppgjøret» ikke minst ved kirkens aktive og moralske støtte kom til å skape den største ulykke for tusenvis av fedrelands-sinnede nordmenn, og når man desuten vet at denne landsulykke etter felles paroler skal forties og glemmes, da kunne man kanskje trodd at ialfall kirken ville prøve å finne frem til sannheten. Men fordi nettopp kirken er så fatalt infiltrert og implisert i hele folkets innstilling til «rettsoppgjøret», vil man komme til å vente lenge på noen forsoning fra den kant. På grunn av kirkens steile og dømmesyke holdning, er det fremdeles tusenvis NS-folk,

nyttarsnatt uttalte, at døds-dommene i rettsoppgjøret var en skjendel for kirken og det kristne samfunn, nemlig Hamarbispen. Men bortsett fra hans verdifulle innsats for løslatelse av fanger, synes hans røst å ha vært en røst i ørkenen. —

En utstødt.

NB!

Da Dreyfus ble uskyldig dømt og sendt til Djevleøya, vegret de ansvarlige seg lenge for å ta saken opp igjen, fordi de trodde Frankrikes ære og prestisje ville tape på det. Men det som reddet det franske demokratis ære var den voldsomme reaksjonen både i og utenfor landet. Den tvang fram en fullstendig opprydding.

(Fra leder i Arbeiderbladet 13. april 1957).

Fritt slag

John Lyng

For ikke lenge siden kunne man i avisene lese at lag-mann John Lyng demen-terte rykter om at han ville gå aktivt inn i politisk arbeid igjen. Dette er utvilsomt klokt av John Lyng. Han er mang-foldig, men ikke ustadig i sin sans for eget beste, om han noen ganger har latt seg blende av den øyeblikkelige fordel. Lagmann Lyng kan gjerne dementere rykter, han har troligen utspilt sin rolle i norsk politikk? Hans frem-ragende teft har ikke sviktet ofte, men den sviktet avgjø-rende én eneste gang. For dette må han betale idag.

John Lyng var aktor i Rin-nansaken. Den største straf-fesak i sitt slag hittil i Nor-dens historie blir det sagt. I norsk rettshistorie ble den første skandale hittil? Jeg ser da bort fra lovene og bruken av dem, jeg vil i det følgende godta dem. Dermed skulle mitt utgangspunkt være klart. Jeg vil angripe aktoratets behandling av sa-ken og stille den opp mot gjel-dende straffeprosessregler.

Disse lar seg ikke raljere med, slik stortingsmann Lyng i po-litiske saker hadde for vane i sine innlegg fra Stortingets talerstol.

Det står en kald gufs av John Lyng idag. Og det skal gjøre det. Foran siste stor-tingsvalg ble han fort vekkt omtalt som «Rinnanaktoren» av aviser fra andre partier. Aftenposten fant tilslutt å måtte ta fatt i dette, og gjor-de det i et stort anlagt opp-slag om John Lyng den 3. ok-tober 1953 og skriver på side 13: «Man har sett aviser pre-sentere stortingskandidaten John Lyng som «Rinnanak-toren». Hva nå enn hensikten måtte være med det, så var det ganske riktig statsadvokat Lyng som førte aktoratet mot Henry Rinnan og hans Sonderabteilung Lola».

Ja, slik stod det. Jeg tror jeg kan hjelpe Aftenposten med en forklaring om hen-sikten til disse avisene. Jeg kan tenke meg at det var avi-ser i Lyngs valgdistrikt som skrev slikt. Og de henvendte seg til arbeidere og bønder. I gamle dager var det slik at slutttere, skarprettere og men-nesker med døden omkring seg var ensomme. Og det vi-

den faste komitésekretær i organisasjonen.

Fra de første komitéer jeg var med i husker jeg godt at jeg la merke til at i første møtte ville sekretæren Strand ha alle medlemmers uttalelse. Disse uttalelser regnet han for å være bygget på grunn-lag hentet direkte fra ethvert medlems praktiske livserfar-ing på området. Selv var han da bare referent og lytter. Referatet sendte han til alle som var med.

Av referatet kunne det lett lagt stor vekt på alle vanske-ligheter som var fremkom-met. Referatet var sikkert riktig. Dengang var det gjerne bare praktiserende bønder som var komitémedlemmer,

ser seg at de gamle dager ik-ke er så langt borte. Folk ut-over landet kom fort til seg selv etter «seieren», og da losen langsomt døde hen og menneskejekten tok slutt, da viste det seg at de så på slike mennesker som Lyng på sam-me måte som for 50 år siden. I mellomtiden var Lyng kom-met på Stortinget med be-rømmelsens sus om sitt hode, nettopp på grunn av sin inn-sats i Rinnansaken. Sin nåde-løse innsats. Anklageren som ikke skydde noe middel for å få en tiltalt dømt? Aktoren med rekord i henrettede. — Høyre burde huske dette når Hambros etterfølger nå skal pekes ut. —

John Lyng er en mang-foldig mann. Politisk begynte han på ytterste venstre fløy (innom Mot Dag?) Mange bra menn har gjort det. Fortset-telsen er imidlertid ikke så vanlig. Over frisinnede venstre kom han til den upoli-tiske Leidangen. Derfra var veien til Høyre ikke så lang? Jeg vet ikke hvilke tilfældig-heter som gjorde at han ikke var en tur innom Nasjonal Samling. Jeg er tilbøyelig til å tro at det neppe var mang-lende vilje hos Lyng, noe jeg

skal komme tilbake til senere. John Lyng er rik på mot-setninger. Hans person er på ingen måte fot i hose. En mann som kan gråte fra en anklagerstol i det øyeblikk han i god tro? frem-setter uriktige anklager mot forsvarsløse mennesker? En mann som drikker te med hovedanklagede, i dette til-felle Henry Rinnan, etter da-gens dyst i rettsalen, mens de planlegger neste dags rettsforhandlinger hvor aktor atter er Rinnans strengt for-dømmende motstander, dog med et dus sideblikk til showets stortjerne. Og i det øye-blikk denne siste ikke vil føl-ge avtalte spilleregler, han var jo under press fra andre kanter også, sier statsadvokaten bestyrtet: **Nei, men Henry da!**

Ingvald Strand var eier av Oremo gård i Skjeberg. En vakker og verdifull eiendom.

— — Hans helse var i mange år ikke av de sterke. I slutten av 1940-årene var han utsatt for et uheld som førte til at han senere måtte holde sengen. Han fulgte likevel godt med i bonde-gjerningens oppgaver og dens stilling i samfunnet, like til det siste. Undertegnede har av og til besøkt ham og det var alltid en opplevelse å høre hans klare definisjon av

John Lyng er rik på mot-setninger. Hans person er på ingen måte fot i hose. En mann som kan gråte fra en anklagerstol i det øyeblikk han i god tro? frem-setter uriktige anklager mot forsvarsløse mennesker?

En mann som drikker te med hovedanklagede, i dette til-felle Henry Rinnan, etter da-gens dyst i rettsalen, mens de planlegger neste dags rettsforhandlinger hvor aktor atter er Rinnans strengt for-dømmende motstander, dog med et dus sideblikk til showets stortjerne. Og i det øye-blikk denne siste ikke vil føl-ge avtalte spilleregler, han var jo under press fra andre kanter også, sier statsadvokaten bestyrtet: **Nei, men Henry da!**

Dette skjedde da den med-gjærlige Rinnan begynte å gå ifra politiforklaringer.

Jeg innrømmer villig at jeg er fascinert av et så sammen-satt menneske som daværen-de stortingsmann og stats-advokat Lyng! En karriere-jeger som fra Stortingets ta-lerstol gang på gang går inn for «rettsoppgjørets» be-

Forts. side 4

Ordnning av 4. mai 1945 ble det bestemt at når påtalemyndig-heten fant det godtgjort at en person hadde overtrådt straffelovens kapitler 8 og 9 eller krigsartiklene i den mi-litære straffelov eller lands-svikanordningen, kan den ut-ferdige erklæring om at han er under offentlig tiltale. — Denne erklæring skulle altså erstatte en tiltale-beslutning.

nåtidens aktuelle oppgaver for bonden.

Nå er han altså ikke mere iblandt oss — desverre. Fag-organisasjonen har mistet en av sine aller største krefter gjennom en lang årrekke. Han bør minnes i dyp tak-nemlighet. Vi som fikk arbeide sammen med ham takker ham også for den hygge og glede vi har hatt av å lære Ingvald Strand å kjenne.

Fred med hans minne!

Aksel Berger.

Det viste seg da også etterpå at 35 000 saker etter statsråd Gundersens opplysning ble henlagt, hvilket nettopp viser at disse saker ikke hadde vært ordentlig undersøkt da de nevnte erklæringer ble ut-stedt og stemmeretten sus-pendert. Men hensikten var nådd; en hel del stemmebe-rettigede blant de borgerlige fikk med urette sin stemme-rett suspendert ved stortings-valget i 1945 til fordel for Arbeiderpartiet.

Professor Castberg har i siste utgave av «Norges Statsforfatning» uttalt meget be-stemt at anordningen av 4. mai 1945 er forenlig med grunnloven, men han har ik-ke gitt noen begrunnelse for sitt standpunkt, som er ufor-ståelig for meg. Gustav Sme-dal sier da også at Castbergs oppfatning er uriktig.

Ottar Huuse.

Helgelandsbonden A. Forsland debuterer som forfatter

Bokmeldaren vår spør: «Kva maktmidlar er tenlege i retten og sanninga si teneste, og kva ikkje?»

Anders Forsland; Benja-men. — Fonna Forlag.

med hans sermerkete, salte humor.

For oss som kjenner Anders Forsland, er det ei serleg spenning ved å opna ei bok som er komen frå hans hand. Med sine 67 år må han vel alt segjast å vera ein gamal mann. Og han er også vel-røynd — ein mann som har opplevd mangt og mykje, ein mann som alt hadde eit livs-verk bak seg, då han 35 år gamal vart slegen til jorda av polio. Som pennemann er han heller ikkje ny. Han har skr-ive hundrevis av artiklar og noveller, delvis under namn, delvis under pseudonym. Og alt det han sender frå seg, er skore til med Forsland's ei-gen kvasse kniv og krydra

Som romanforfattar debu-terar han no med «Benja-men». Det tiltalande utstyret boka har fått, tener både for-lag og trykkeri til ære. Og omslagsteikninga symbolise-rar innhaldet på ein sers rå-kande måte. Den store, grove knytneven kjem fram frå bakgrunnen og trugar med å knuse den vesle mannen som spring for livet. Slik kjenner Benjamen trugsmålet over seg og sitt verk, slik er det alle åndelege småmenn rot-tar seg saman i redsle og sin-ne og knyter neven mot den mannen dei intuitivt kjenner står over dei.

Benjamen er idealisten,

Forts. side 4

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

En stor oppgave for Nobelinstituttet

Dr. Albert Schweitzers advarsel til verden mot de farer som prøvene med atombombene bringer oss alle opp i, har ført til en slags alarmtilstand — og det skal en ikke undre seg over.

Men vil folkeopinionen mot atomvåpenes djevleskap vokse fort nok til å stanse det

gemene spill mot menneskeheten?

Nobelinstituttet i Oslo bør nå kjenne sin besøkestid. Hvorfor ikke straks sette seg i sving med et verdensomfattende opplegg — i tilslutning til Schweitzers utsendte advarsler.

Tiden er inne til å handle. Det haster.

Gerhardsens svarbrev

til Bulganin fikk tilslutning fra den samlede norske presse, unntatt bladet Friheten. Gerhardsen svarte godt for seg, og fortjener vår støtte. Medaljens bakside er en sak for seg.

Bonde EYSTEIN UTHEIM, Forbundets avholdte formann ligger for tiden sjuk i heimen sin på Lø pr. Steinkjær. Hermed en hilsen med alle gode ønsker fra Folk og Land.

Siste varsel

Vi har forlenget gjort våre utmerkede medarbeidere oppmerksom på at man må fatte seg i korthet i et lite blad som bare har 4 sider til rådighet. Vær vennlig å ta hensyn.

RETTELSE

I min artikkel i F. og L. nr. 14 er en dato blitt ombyttet. Istedenfor «— — — tiden omkring 11. april 1940, skal det stå» — — — tiden omkring 21. januar 1940. *Hjarrande Hvida.*

Arne Høeg reiser saken

angående Aage Storsteins skandaløse okkupasjons-tavler på Rådhuset i Oslo

Vi gir følgende innlegg av Arne Høeg vår varmeste tilslutning.

Maleren Aage Storstein har deltatt i utsmykningen av rådhuset i Oslo med motiver fra okkupasjonen, og utførelsen er i og for seg sikkert helt i orden, men motivene — bilder fra vår fornædrelsestid — forekommer meg mindre heldig, valgt til dekorasjon i en representasjons- og festsal.

Allikevel kunne vel motiver fra okkupasjonen hatt sin misjon til skrekk og advarsel for kommende slekter, om de hadde antydning grunnen til fornædrelsen, men slik, de er valgt og utført er de vel bare skikket til å vekke og opprettholde hat, de skildrer bare okkupasjonstidens gru.

Billedserien begynner med «Gutta på skauen», men antyder ikke, at forholdet var en naturlig følge av den politikk, som var ført, at det var en naturlig følge av tøvet om at et etiketteforsvar var tilstrekkelig for å sikre vårt land mot angrep, og at svaret for vårt lands sikker-

het skulle påhvile en forutseende utenriksledelse, og at situasjonen ennvidere var en følge av en viddreven forsvarsnihilisme under det brukne geværs» merke og «det brukne geværs» første mann som forsvarsminister. I dette bilde burde «gutta» vært utrustet med «det brukne gevær», og en biskop med dobbeltløpet tostenmig ropert burde også vært tatt med.

Den lovløshet, som fulgte i okkupasjonens spor, med ringeakt for lands lov endog på høyeste hold og den derav følgende mangel på respekt for øvrighet, lov og dom og for vår kirke, burde også fått sitt uttrykk i lettfattelige bilder til rettledning i kommende tider og til advarsel for kommende menn for eksempel ved framstilling av Justitia med bind for øynene og vekten i hånd sparkende fotball med Norgés grunnlov.

Som billedserien står der i dag forekommer den meg å være en tendensiøst anbragt torso til gagn og glede for ingen og til minne om selvforskyldt maktløshet.

Arne Bergsvik 65 år

Arne Bergsvik er i dag den 26. april 65 år.

Vi er mange som i den anledning sender ham vår hilsen og takk for den innsats han har gjort for vår sak. — Han var den drivende kraft og starter av Norges første og eneste kunstsilkefabrikk og ledet denne til 1945. Langt utenfor Telemark vant han ry som en mann med framsyn og energi. Etter krigen var Bergsvik en av dem som startet forbundet og arbeidet aktivt med fra den spede begynnelse. Han er fremdeles virksom i kampen for oppreisning og likestilling, og utga som bekjent i 1950 boken «Vi er ikke forbrytere» (utkom også på engelsk).

Tillykke Arne Bergsvik, må det bli mange gode arbeidsår fremover.

H. U.
Notodden.

På Akershus

*Sagatunge Akershus! — —
Skjønt du ligger som i dvale
kan jeg høre dine murer tale. —*

*Mangt et drama har du opplevd,
tause krigerborg.*

*Hat og hevn og vold og urett,
angst og bunnløs sorg.*

*Eldet blod har dine valler drukket
fra norske liv — av norske helter
sloknet.*

*Knut Alfsson så du blodig falle
med øksehogget i sin skalle
ført av Henrik Krummedike,
kommandert og usle nordmenns
like.*

*Sekler rullet, men du sto der
som ventet du på nye episoder. —*

Og de kom, igjen din jord ble

Nørholm åpner

Onsdag 1. mai åpner Nørholm som Knut Hamsun-museum. I en meget underholdende artikkel i Nationen sist lørdag fortalte Arild Hamsun om hvordan gården var mer for dikteren enn bare et oppholdssted. «Han var dikter og bonde, begge deler med hjerte og sinn. Det ser ut som han trengte spenningen mellom sine to yrker».

Vi spår at det blir stort innrykk på Nørholm i sommer, og det er godt å vite at vi er i ferd med å få et slags norsk motstykke til Selma Lagerlöfs «underbara» Märbacka i Värmland, et valfartssted for hele Norden. Slik blir det nok også med Nørholm.

Ola-gutta i Suez

US World News hadde for en tid siden en artikkel om FN-troppene i Egypt.

Forfatteren uttaler sin tvil om disse virkelig kunne være skikket til kamp om det måtte bli nødvendig. De har ikke tanks, ikke artilleri, ikke fly. Mange av dem er svært grønne.

De indiske og jugoslaviske soldater var regulære tropper. Blant troppene fra Colombia var der mange trent i kamp i Korea. Men de fleste av skandinavernene er

under 20, og ser ut som de er kommet direkte fra Speiderguttavdelingene til militærtjenesten». Unntatt noen få offiserer og sivile, er skandinavernene vernepliktige som bare har vært inne til tjenste noen få måneder. Danskene og nordmennene er så unge at de ikke blir servert øl til maten, som andre UNTropper, de får «soft drinks». (Solo, mineralvann eller lign.)

Man skal ikke bebreide Olaguttene at de er unge, eller mangler militær utdannelse; det er en kritikk som må rettes mot dem som er ansvarlig for anvendelsen av de milliard-beløp som er bevilget og lånt til oppbygging av forsvar; for en utenforstående ser det ut som velferden er det viktigste.

En uttalelse av Jon Sundby

Ved den nylig avholdte Landbruksuka i Trondheim holdt hr. Jon Sundby en stor tale. Der sa han bl. a.: «Igjen lærte en storkrig oss hva mat og jordbruks-produksjon betyr for et folk — skjønt det denne gang ble atskillig kamouflert ved at vi ikke ville innrømme eller klargjøre at ca. 40 pst. av den mat vi levde av i krigsårene ble tilført oss utenfra — ved tyskernes hjelp. Vi kunne ikke engang dekke halvdelen av vårt behov ved egen produksjon, så det ble allikevel knapt for de fleste. Men hvis ikke Hitler til vårt hell og sitt uhell hadde

gått mot Russland og derved hadde fått tak i korn- og fettmengdene fra Ukraina, ville han selvfølgelig først og fremst sørget for sine under den svære matmangel det da ville blitt. Og i vårt land ville vi fått en langt, langt verre hungersnød og hungersdød enn noengang før i historisk tid».

Så langt Jon Sunby. Han gir tyskerne æren for at vi ikke sultet i hjel den gang. Men deri har han visstnok bare delvis rett. Jeg tror nok at vi i enda høyere grad har våre norske ledende og aktive NS-folk å takke for at det ikke gikk verre for det norske folk i de uhyre vanskelige okkupa-

Nord-Trøndelag 20/4 1957.

K. Sandstad.

Svensk hilsen

*Igenom Mose brillor har jag granskat,
vad tidningarna haft att publicera
och dävid har jag kunnat konstatera,
att materialet grovt man har förvanskat.*

«Tyskerne har bukten og begge endene!»

Britisk avis frykter tysk overhøyhet i Europa

for. For Høyres vedkommende har C. J. Hambro, Herman Smitt Ingebretsen, Claudia Olsen, Sverre Rostoft og Lauritz Risse frasagt seg gjenvalg. Partiet hadde 27 representanter, men tallet ble redusert til 26 ved Arne Nilsens død. idet hans varamann var valgt av Bondepartiet på fellesliste. Av Bondepartiet har tre representanter av de nuværende 14 frasagt seg gjenvalg, nemlig Hans Evju, Ola Høyland og Wilhelm Bredal. I Venstre har hittil bare to gitt definitivt beskjed om at de ikke mottar gjenvalg, nemlig Arthur Sundt og Knut Strand. Venstre har 15 representanter i denne periode. Av Kristelig Folkepartis 14 representanter mottar Arnt Mørland, Peder Ree Pedersen og antagelig Erling Wikborg ikke valg på ny. Sannsynligheten taler for at Gotfred Høivold vil frasi seg gjenvalg for kommunistene, og Johan Strand Johansen er fortsatt på rekreasjon i Sovjet og kan neppe stilles. Dermed blir det bare Emil Løvlien av kommunistenes nuværende stortingsmenn som eventuelt tar gjenvalg. Ryktet har fortalt at han muligens blir stillet i Oslo, hvor man anser mandatet for sikret.

Arbeiderpartiets 77 mann sterke gruppe vil få et større frafall. Følgende har frasagt seg gjenvalg: Torgeir Berge, Paul Dahlø, Lars Evensen, Kristian Fjeld, Anders Hove, Peter Jacobsen, Ingvald Jaklin, Konrad Knudsen, Bernt Korslund, Reidar Lyseth, Lars Moen, Alfred Nilsen, Astrid Skare, Klara Skoglund, Martin Smeby, Jens Steffensen, og Johan Wiik.

Det største frafall får Buskerud, der hele 4 av de syv representanter frasier seg valg i oktober.

Det er lettere å tilgi sin fiende enn sin venn.
Friedrich Nietzsche.

Viljen til vennskap oppstår hurtig — vennskapet ikke.
Aristoteles.

Menneskelig vitenskap er umenneskelig nysgjerrighed.
Søren Kirkegård.

Sandt er det sagt at vilje er magt, såsandt den er sund og sterk vil som en mand, og magter et manddoms verk.
Per Sivle.

Den høyeste glede ligger så nær opp til smerten, at den som smerten har sine tårer.
Alexander Dumas.

Hjarrande Hvida. Svaret for valt lands...

Svensk hilsen

Igenom Mose Brillor har jag granskat, vad tidningarna haft att publicera och dävid har jag kunnat konstatera, att materialet grovt man har förvanskat.

Här några glimtar utav perspektivet, som uppå ovannämnda sätt jag siktat, en del är verkligt och en del är diktat och sålunda en smula överdrivet:

Att Bernadotte blev dräpt av Zionister är grov förfälskning av antisemiter, ty det finns inga judiske banditer. Han givetvis blev mördad av nazister.

Den som i Yalta på sin tid donerat det fria Baltikum till Sovjetstaten, var inte Churchill, ärkedemokraten, det var nog Hitler som sig väl maskerat.

Atombomber blev över Japan slängda, amerikanerna fick skulden bära, men bomberna var nog totalitära, ty inga yankees blev i Nürnberg hängda.

Egedomsfolket, ha vi hört berättas, är människor som aldrig freden störa, till det förtal vi nu om dem fått höra bör därför inte någon tilltro sättas.

Nassers Egypten är ett syndens näste, ett land för skräckväldet och diktaturen, men staten Israel med klagomuren för demokratisk tro ett ankerfäste.

Om judar vill Egypten invadera har F.N. ingenting därmed att göra. Egedomsfolket må man inte störa i deras planer att vår värld re gera.

Vi minns att Karin Kavli en gång sade att Karl XII-stoden bör mot söder stå pekande och ej mot sovjetbröder. I Ungern dser man nu hur rätt hon hade.

När Churchill själv nu hunnit kappan vända: «Vi slaktade nog ej den rätta grisen, det var nog fel med bolsjevikkurtisen». Da bör vi göra liksom han hanhända.

Till rätta vänder jag min kappa åter och Mose Brillor Donniers jag skänker, och som förut jag egna tankar tänker och hoppas att man detta mig förlåter.

En s i o.

«Tyskerne har bukten og begge endene!»

Britisk avis frykter tysk overhøyhet i Europa

Det er det rene vannvidd å tro at Storbritannia vil være i stand til å konkurrere med Tyskland innenfor et europeisk frihandelssystem, hevdet den uavhengige Daily Express i en artikkel sist onsdag. Avisen skriver at tilhengerne av et europeisk frihandelsområde mener at Storbritannia vil innta en ledende stilling innenfor et slikt område, men så et ikke tilfelle, det er Tyskland som vil bli det førende landet på grunn av sin geografiske posisjon og det tyske folks kvaliteter.

Forkjemperne for frihandels-systemet gir inntrykk av å være drabanter for utvikling av koloniene, mens den virkelige hensikt er å utvikle de tilbakeleggende områdene i Europa. De stiller i utsikt en britisk lederstilling, mens de i virkeligheten fører oss mot tysk overhøyhet, skriver Daily Express.

Et åpent spørsmål til herr John Lærum

I anledning Deres artikkel «Telefonkrigen London—Berlin» skriver De at der i 1939—40, da tyskerne lå foran Maginot-linjen, var et par måneders opphold i krigsoperasjonene på grunn av telefonforhandlingene mellom London og Berlin ... osv.

Da dette er et uttrykk som stadig går igjen, kunne det være av interesse om De kunne opplyse hvor i kaptein Lidd Harts bok dette uttrykket er brukt?

Det skulle vel ikke være en forveksling med det Liddell Hart og andre britiske forfattere kaller «the phony war»?

Et uttrykk som ikke har noe med telefon å gjøre, men betyr skinnfektning, eller skinn-krig, — altså nettopp en slik tilstand som den på Vestfronten i første fase av den 2. verdenskrig.

H. Ø.

slokket.

Knut Alfsson så du blodig falle med øksehogget i sin skalle ført av Henrik Krummedike, kommandert og usle nordmenns like.

Sekler rullet, men du sto der som ventet du på nye episoder. —

Og de kom, igjen din jord ble farget rø.

Rettersted du var på nytt der nordmenn måtte dø.

Opp til det gamle arsenal et skur vart reist. Så kom befal i brodden for en vepnet tropp.

En høvding skulle stilles opp

og «pepres» — dog denne gang med bly

da natten vek og dagen rant, forjettende og ny. —

Vidkun Quisling mannen var. —

Han klarsynt så den vei det tar

for samfunn, folk og fedreland

når nordmann står mot nordmann

i bitter strid i klassekampens pøl, pisket fram hvert fjerde år av agitatorbrøl. —

Hans mål var Norges sanne vel; mot det han stevnet fjellfast med gløden i sin sjel. —

Han gikk til verket fylt av tro; han ville se det spire, gro,

at nordmenn knyttet brorskaps bånd,

tok felles løst i kraft av samme ånd,

beredte var til kamp på liv og død mot mammutstaten, truende og rød. —

Han ville det gode, han spekket ble med bly

da dagen rant bak Ekeberg, forjettende og ny.—

Han var en ener, skyhøy over alle halve!

Som ener tok han stolt imot den aller siste salve.

MTB

innrømme eller klargjøre at ca. 40 pst. av den mat vi levde av i krigsårene ble tilført oss utenfra — ved tyskernes hjelp. Vi kunne ikke engang dekke halvdelen av vårt behov ved egen produksjon, så det ble allikevel knapt for de fleste. Men hvis ikke Hitler til vårt hell og sitt uhell hadde

sultet i hjel den gang. Men deri har han visstnok bare delvis rett. Jeg tror nok at vi i enda høyere grad har våre norske ledende og aktive NS-folk å takke for at det ikke gikk verre for det norske folk i de uhyre vanskelige okkupa-

Nord-Trøndelag 20/4 1957.

Fjernstyrt krig

Den våpentekniske utvikling fra pil og bue til de krigsmidler som ble anvendt i den siste verdenskrig, er for intet å regne mot den revolusjon på området som har foregått de 10 siste år. Alle de gamle ødelegelsesmidler er blitt rene barneleker sammenlignet med det man nu har til forføyning. Kombinasjon av A og H-sprengmidlene og utviklingen av rakettvåpenet, vil i løpet av få år erstatte og overflødiggjøre de gamle ting. Da bare de store industriland har de økonomiske og tekniske forutsetning for å skaffe seg slike krigsvåpen, vil nødvendigvis alle mindre stater i liv som i død bli knyttet til stormaktene. Verden er for tiden delt i to grupper, og Norge tilhører i henhold til Atlanterhavspakten den gruppe som står under ledelse av USA.

Overfor dette faktum må man bare resignere. Da det for lengst er klart at Vesten ikke er villig til å føre noen ny krig basert på de gamle kampmidler og har sagt tydelig fra om dette, så er det bare å innrette seg på de nye forhold. Selv om man ikke tilhører de autoriserte skriftkloke (Lange & Co.) på dette område så tror jeg at folk flest med det dårlige utstyr de har fått av Vår Herre må få lov til å gjøre seg visse tanker. Under oppbygningen av Norges forsvar, som en mindre partner i A-pakten, har vi inntil nu beflittet oss på å

skaffe tilveie slike flyplasser (og forsvar av dem) slik at vi i et givet tilfelle vil kunne motta den flystøtte som er lovet oss. Vi reserverte oss den gang vi gikk inn i A-pakten mot at de vestlige stormakter i fredstid skulle ha adgang til å benytte disse flybaser. Ett løfte alle vet at vi har holdt til punkt og prikke. Denne ordening har ikke påført oss noen vrede fra Sovjetblokkens side. Ja selv om vi hadde tillatt oss å gi USA faste baser, var det vel ikke noe man skulle ha sagt når man selv i de øst-europeiske land har slike permanente baser med masser av fly.

Oslo 24. april 1957.

Telemarking.

Man kan ikke bli voksen uten å miste noe av barndommens verden; man kan ikke bli modent menneske uten at noe av ungdommens glede og mot går tapt.

Sigurd Hoel.

Hvis du begynner å oppføre deg for dem du elsker, vil det ende med at du hater dem du har oppfret deg for.

G. B. Shaw.

Ønsker du å bli frisk er du på helbredens vei.

Seneca.

Jeg har ofte tenkt på hvor trist en verden det ville vært uten barna, og hvor umenneskelig den ville være uten de gamle.

Samuel T. Coleridge.

SPANIA PROTESTERER

Påskehelgen bragte budskap om, at Spania protesterer mot Norges uvennlige holdning i spørsmålet om Spanias tilslutning til Atlanterhavspakten. Denne protest kan ikke forbause noen med normal-utrustning. Kun norsk sløvsinn kan være årsak til, at vår regjering våger å inn-ta et slikt standpunkt. Da spesielt når man tenker tilbake til den spanske borgerkrigs dage — hvis det er mulig å tenke så langt for oss her i nord. For en tid siden leste man i avisene om hvor det spanske gull befant seg — og senere at det var forbrukt til kjøp av våpen og annet i Sovjet. Hvis man roter litt i hode så husker man muligens et navn i Frankrike, mangemillionæren Leon Blum, og hans berømte folkefront. Hvilken innstilling hadde Gerhardsen — Lange & Co. den gang? De trodde på Karl Marxes geniale lære. Jo, de syntes, at det var bare fine greier, at de spanske bolsjevikere skulle vinne krigen mot fascismen. En rød Iberisk halvø ville da fort bane veien for ett rødt Europa. Det forstod i alle fall den gang både England og Tyskland. Vandt de røde, var Europa fortapt. Gerhardsen og venner hadde da forlenget været plisert i massegrav, det hadde sikkert Stalin sørget for. Han fikset nensomt alle former for overløpere, plus alle dem som hadde anlegg for slik virksomhet.

Herr Lange har lenge vært en form for reiselivsfører for våre gode heimnorske ideer, påfunn og råd. Han bringer dem frem for alle sorter forsamlinger, og vi får lese om det, men kun i den norske

holdt seg i Spania og har fra tid til annen hatt anledning til å sette seg en del inn i de spanske forhold.

Det er å anta, at vår utenriksminister heller ikke er så dårlig orientert gjennom vår vekslende representasjon i Madrid. Der er mange grå hår å hyste, for dem som skal være vår Konges stedfortredere der. Da jeg nødig vil rødmme av skam mens jeg kommer inn på Norges flau stilling i Spania, skal jeg ikke rippe opp i saker og ting som nu sikkert er glemt. Men ved den anledning, som jeg tenker på, var Ola Normann så liten i Franco-Spania, som det er mulig å gjøre seg etter spanske begreper. De er trots alt litt mere aristokratiske, selv en gategutt, enn hos en gjennomsnitts nordmann. Vi får bøye oss for det faktum, og forsøke å forbedre oss. —

Factum est, hvor det gjelder Spania, at mens våre hjemlige makthavere bekjendte seg til marxismen, så forstod Franco, at både Spania og det øvrige Europa gikk tapt, hvis han ikke seiret. — Han seiret etter en langvarig og fryktelig blodig indre strid. At der ble bågått grusomheter fra begge sider skal ikke fornektes. Men Franco skapte ro og orden ut av kaos, ja selv uten Gerhardsen og Langes hjelp. Spania er en suveren stat, noe som en vanlig nordmann ikke engang kan tenke seg, og heller ikke har vært på hundreder av år. Det spanske folk føler, trots sin fattigdom og sine vanskeligheter, at de er spanske. De er ikke russisk-, engelsk-, fransk- eller USA-vennlige i norsk betydning. De er bare spanske

mens de var der. Ja, man får fra diverse beretninger fra dette London-opphold det inntrykk — at man der, med tidligere kjennskap til nordmenn, ikke tok dem større høytidelig, nærmest behandlet dem som «natives». Man burde ha forstått og lært av dette, hvis Norge først skulle påkoste disse folk et slikt kostbart studieopphold, som vi ennå ikke har fått noe regnskap for.

Tilbake til Spania og dets protest mot norsk uvilje. Titusener av norske turister har gjestet Spania siden 1945. Det sier også noe, det må øyensynlig være et trivelig land. Spania har gjennomlevet en fryktelig indre krig samt blokade helt fra 1939 inntil for noen år siden, da USA fant det nyttig for seg, å skaffe seg baser ved Middelhavet. Derfor en del dollar til slike arbeider. Spania har ikke tiggert og ynket seg som Norge. De har levet ganske dårlig, men ikke på andre. Det har vært et langt mere utplyndret land, enn noe annet i Europa. Men en sterk vilje har holdt det sammen med ringe blodsutgydelse etter at borgerkrigen var slutt. Tok man ikke livet også i Norge av politiske motstandere og fengslet ganske mange? Ti ganger flere enn Franco gjorde, når man tar folketallet i betraktning. Nei, den forargelse mot den spanske stat fra Gerhardsen & Co.s side, de som i mange år ønsket proletariats diktatur, er renegattens tårer og beklagelser. Dypt i sjelen på dem stikker ungdommens idealer og røde flagg. De er som gamle fyllebøtter som er blitt fanatiske avholdsfolk. Fascismen var

Det er et psykologisk underlig fenomen, at i norske pappskaller, suser det mest ord som fascistie, nasisme, bolsjevisme, Franco (da man ikke husker hva hans parti heter) samt en hel del poengløst vrøvl i disse forbindelser — mens all klar tanke er blokkert. Churchill, Norges elskede venn, sa jo at han var villig til endog å alliere seg med selve djevelen, når det gjaldt å knekke Hitlerismen. Det var jo selv norske besteborgere enig i. Nu for tiden opprettholder hele Vesten inklusive Norge en helt utmerket forbindelse med massemorderen Tito, som gjorde det Madsen

Kristne Venner

Gabels gate 4.

Fredag, 3. mai kl. 19.30

taler sokneprest EYSTEIN POULSEN

Musikk. Ta med salmebok. Fri adgang. Kollekt.

I tilslutning til møtet serveres kaffe. Litt mat tas med.

Velkommen.

Yngre bondegutt

interessert i grønnsakdrift, får lærerik plass på sentralt beliggende gård i Asker fra 1. mai eller senere. Tariff. Henvendelse til *Olvind Ørægh*, Blakstad Hovedgård, Asker, tlf. 29.

Spis i OBL spisesalong

Hjemmelaget god mat

Niels Juels gt. 31, - Oslo - Telefon 441498

tær utdannelse (fremdeles, de burde vært sendt på langvarig og forsinket rekruttskole i 1945), vel neppe skal delta aktivt i oppgjøret med marxismen, så burde man spørre de unge nordmenn, som eventuelt skal gi sitt liv, om hvorvidt disse har noe mot å kjempe sammen med de stolte spanioler. Riktignok skryster ikke de så meget som vi, men de skyter, og det er mere vesentlig.

Det er et psykologisk underlig fenomen, at i norske pappskaller, suser det mest ord som fascistie, nasisme, bolsjevisme, Franco (da man ikke husker hva hans parti heter) samt en hel del poengløst vrøvl i disse forbindelser — mens all klar tanke er blokkert. Churchill, Norges elskede venn, sa jo at han var villig til endog å alliere seg med selve djevelen, når det gjaldt å knekke Hitlerismen. Det var jo selv norske besteborgere enig i. Nu for tiden opprettholder hele Vesten inklusive Norge en helt utmerket forbindelse med massemorderen Tito, som gjorde det Madsen

100 kr.

har Folk og Land lovet å utbetale til den som innen 1. juni best kan redegjøre for hvor meget han loppes for av skatter og avgifter til det offentlige. — Hvem vil forsøke seg?

er de eneste folk som har full og hel moralsk rett til å ta opp kampen mot kommunismen. De har ikke vært med på å slippe den inn over Europa, slik som Roosevelt og Churchill gjorde det.

Observatør.

Den sovjetiske utenriksminister Andrei Gromyko og hans øst-tyske kollega, Lothar Bols, har undertegnet en avtale om stasjonering av de sovjetiske styrker på øst-tysk område. I avtalen heter det bl. a. at sovjetstyrkene ikke skal blande seg inn i Øst-Tysklands indre anliggender og at enhver endring i styrkenes størrelse skal drøftes på forhånd av representanter for de to stater. Men sovjetiske militærøvelser skal finne sted, og hvis det oppstår en trusel mot sovjetstyrkenes sikkerhet i Øst-Tyskland, kan den sovjetiske overkommando gjennomføre tiltak for å fjerne en slik trusel. Disse tiltak vil bli gjennomført i tilbørlig samråd med den øst-tyske regjering og i betraktning av den foreliggende situasjon og de tiltak som alt er

FESTMØTE i Nes, Romerike

Søndag 28. april kl. 17 holdes åpent festmøte i herredshuset, Lil-lerommen i Nes på Romerike.

Foredrag av fru Olga Bjoner.

Tale av bonde Anders Hafskjold

Musikk. Diskusjon. Deklamasjon. Servering.

Hjertelig velkommen.

Malerarbeide utføres

Henvendelse telefon 56 46 68.

Vekter

Decimalvekter fra 100-450 kg
Stangvekter fra 50-150 kg

H. Snaprud & Co. Kongsberg

Maskiner—Redskaper
Tlf. 885 — 248

Daglig friske blomster

KRANSER til alle priser

SYNNØVELIE

Blomsterforretning

Frognerveien 30, Oslo

Tlf. 44 22 30

Elever i fiolin og samspill

Jim Johannessen
Hjelmsgate 2 b
Telefon 46 35 07

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsv. 5, Ø. Ullern
Telefon 556129
Oslo

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2
Telef. 44 43 33

Tannlege

MARTIN KJELDAAS
Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

Annelise Parow TANNINNSETNING

Trondheim

Glisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

VED BESØK I EGERSTUND
overnatt på

Victoria Gjesteheim

Strandgt. 41 — Telefon 497

Til avisens lesere i Oslo

Vestkantbeboere kan lettest få kjøpt Folk og Land hos

ELIMA Tobakksforretning

i Ole Vigs gt. 12, inngang fra Industrigt.

Kontor med

plasert i massegrav, det hadde sikkert Stalin sørget for. Han fikk nemlig alle former for overløpere, plus alle dem som hadde anlegg for slik virksomhet.

Herr Lange har lenge vært en form for reiselivsfører for våre gode heilnorske ideer, påfunn og råd. Han bringer dem frem for alle sorter forsamlinger, og vi får lese om det, men kun i den norske presse, om hvor storartet det gjør seg. Det er med ham som med Trygve Lie. De gjør se gbest ute, omtalt i norsk presse. Ellers er det heldigvis, hverken nu eller tidligere noen som tar Norge alvorlig. Vi har hatt for mange brøleper. Men vår trang til å være spurv i tranedans og spise kirsebær med de store, er det ingen fare for at vi skal tape interessen for. Hr. Lange har en ganske god utdannelse for sin jobb, en tiltalende maner og språklige evner. Han er med andre ord hva man må betegne som en sivilisert representant. Men Lange har en salong-marxistisk fortid som forfølger ham. Han må ta hensyn til de «plebeiske innstinkter», som han selv var med å fremelske. Dette er ytterst trist. Hans departement burde være løstrevet fra den øvrige regjering. Han burde bare snakke fransk! Skriveren av disse linjer har noen gange opp-

og orden ut av kaos, ja selv uten Gerhardsen og Langes hjelp. Spania er en suveren stat, noe som en vanlig nordmann ikke engang kan tenke seg, og heller ikke har vært på hundreder av år. Det spanske folk føler, trots sin fattigdom og sine vanskeligheter, at de er spanske. De er ikke russisk-, engelsk-, fransk- eller USA-venlige i norsk betydning. De er bare spanske og stolte av det. Ufattelig for nordmenn som jo ikke stort sett er noe, uten de tidligere nevnte sympatier. Det kommer av at vi øyensynlig ikke har hatt noen fortid, bortsett fra noen få enkeltpersoner, som til gjengjeld har vært av verdensformat, og som av den grunn oppholdt seg mest i utlandet. De tålte ikke vårt norske åndelige klima. De spanske i eksil, etter borgerkrigen, gikk til grunne, fordi at spansk jord var dem nektet — mens våre spirte opp i Londons tåke. Desverre for alle våre landsmenn som ble hjemme, så kom de tilbake, og med all tåken i hjernen. Man skulle hatt lov til å vente seg, etter et 5 års opphold sammen med briter, at man hadde lært noe vesentlig, nemlig å tenke klart og kynisk hvor det angår utenrikspolitiske spørsmål. — Vårt arbeiderpartis exil-regjering fikk jo føle denne politiske manér direkte på kroppen,

flere enn Franco gjorde, når man tar folketallet i betraktning. Nei, den forargelse mot den spanske stat fra Gerhardsen & Co.s side, de som i mange år ønsket proletariatets diktatur, er rene gattens tårer og beklagelser. Dypt i sjelen på dem stikker ungdommens idealer og røde flagg. De er som gamle fyllbøtter som er blitt fanatiske avholdsfolk. Fascismen var motstanden mot en rød verden under pøbelstyre, akkurat slik som de selv nu framstiller Sovjet. Verdensfascismen tapte den 2. verdenskrig og etterlot seg de fleste problemer uløst. Gerhardsen arvet dem i Norge. Han valgte å kjempe «den forhatte finanskapitals krig mot arbeiderne i øst». Franco forsto sitt spanske problem bedre enn våre hjemlige makthavere og langt tidligere. Hvorfor da nu blande oss opp i Spanias forhold? Hvis Spania sammen med oss er villig til å verge Europa mot bolsjevismen, så hadde det vært bere forstæellig om Franco hadde sagt: «Men uten den gamle militærnekter Gerhardsen og hans brukne geværvenner». Franco kunne med god grunn si: Vekk med de gamle marxister, de hører ikke hjemme i vår tid. De var med på å fremme den katastrofe vi står foran. At USA ikke har sagt dette for lengst er ubegripelig, når man ser hen til med hvilken hensynsløshet man forfølger folk i statene som har «vært innom» de marxistisk pregede organisasjoner, ja mange mange år tilbake. Men vi må ha lov til å anta, at når man tolerer folk som Lie-Gerhardsen etc., må det være for at USA nu har halsbånd på dem. Snille bisker, som en kan gå like bort til hodet på.

Da de karene som nu protesterer mot Spanias deltakelse i A-pakten savner mili-

løst vrøvl i disse forbindelser — mens all klar tanke er blokkert. Churchill, Norges elskede venn, sa jo at han var villig til endog å alliere seg med selve djevelen, når det gjaldt å knekke Hitlerismen. Det var jo selv norske besteborgere enig i. Nu for tiden opprettholder hele Vesten inklusive Norge en helt utmerket forbindelse med massefølgeren Tito, som gjorde det Madsen lovet i sin tid. Han hengte opp borgerskapet, og har senere legert sin egen marxisme, da Moskva ble ham for mektig. Det burde muligens Gerhardsen også ha prøvet, selv om Lange da vel hadde strøket med på grunn av dannelsen og utdannelsen. Det er imidlertid sørgelig hr. Lange, at når Gerhardsen har spart Dem, at de hjelper ham med å dumme Norge ut i Spanias øyne, så at man også der, skal skamme seg over å ha norsk pass. Lær lidt av England, vær mer kynisk i utenrikspolitikken. Smil og lat som ingen ting. De store land bare trekker på skuldrene av tomsingene fra Norge. Tro ikke at man ute akter Norge for stort, de er bare høflige, det er deres maner. De mener ikke noe med det, når de er vennlige mot oss og smiler. Det er fordi de finner oss pussige. Hadde vi, hatt like store krefter, som våre meninger og kjæft, så hadde vi nok alle sett ut som Dovrefjell.

Men det er jo så, at mindreverdighetskomplekset er vanskelig å fjerne fra det norske folk, det har muligens for lenge stått med hatten i hånden, i grøften. De som ikke gjorde det kom på kirkegården. Den politikk, som nu drives overfor Spania er trelens glede over å kunne spytte på en stolt nasjon uten å få bank. Hadde Spania vært vår nabo, ville man gått mere forsiktig i trappen. Spaniolen, tyskerne og italienerne

hans øst-tyske kollega, Lothar Bols, har undertegnet en avtale om stasjonering av de sovjetiske styrker på øst-tysk område. I avtalen heter det bl. a. at sovjetstyrkene ikke skal blande seg inn i Øst-Tysklands indre anliggender og at enhver endring i styrkenes størrelse skal drøftes på forhånd av representanter for de to stater. Men sovjetiske militærøvelser skal finne sted, og hvis det oppstår en trusel mot sovjetstyrkenes sikkerhet i Øst-Tyskland, kan den sovjetiske overkommando gjennomføre tiltak for å fjerne en slik trusel. Disse tiltak vil bli gjennomført i tilbørlig samråd med den øst-tyske regjering og i betraktning av den foreliggende situasjon og de tiltak som alt er tatt av de øst-tyske myndigheter, som det heter i avtaleteksten.

Kunstgjødselsprederen
«SPRED»

Nå er tiden inne til å anskaffe seg kunstgjødslespreder. — «SPRED» blander gjødselen selv, og har trepungts-opphegning og er drevet direkte fra traktorens kraftuttak. «SPRED» arbeider ved hjelp av sentrifugal-prinsippet. — Den passer til følgende traktorer: Ferguson - Fordson Major - Farmall - Beholderen tar 300 kg. Vekt 85 kg. SÅbredde 5—10 m. — Pris kr. 783,— fritt levert Drangedal st. Skriv etter brosjyre straks.

VRÅLSTAD MASKINVEKSTED
BOSTRAK p. o.

Av Karl Holter

Skinnebrevet - «Kleivdøler» - «Terkel» er nå avsluttet med «Gode Makter». «Gode Makter» er alt utkommet på tysk og har fått strålende omtale i pressen. Nye tingere bes skrive direkte til forfatteren under adresse: **Amot på Modum. — Pris kr. 13,—.**

Bruk «Gode Makter» til vennegave! Boken blir ikke tilsalg i bokhandelen.

Tvilen må ikke være annet enn årvåkenhet, ellers kan den bli farlig. G. Lichtenberg.

A kjenne et menneske til bunn ville være å kjenne seg selv. W. Shakespeare.

Vi har like liten rett til å nyte lykke uten å skape lykke som til å nyte rikdom vi ikke selv har ervervet. G. B. Shaw.

Det er uhyre forskjell på hva vi tenker og hva vi sier. J. Racine.

UTREDNINGEN FRA INSTITUTTET FÖR OFFENTLIG OCH INTERNATIONELL Rätt om Den norska rättsuppgörelsen

Koster kr. 30 porto inkl. - Benytt postgiro 150 28
OSLO

Prost A. E. Hedem

STATSMAKTENES BEVOLUSJONÆRE FORHOLD TIL GRUNNLOVEN

1ste opplag er revet vekk. 2net opplag langt på vei til å bli utsolgt. Send oss navnelister. Pris kr. 2,— pr. ekspl. + kr. 0,25. Benytt postgiro 150 28.

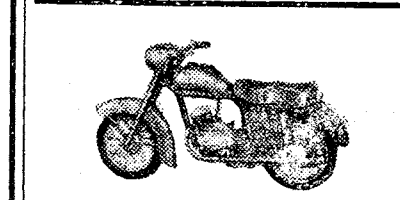
FORBUNDET
Postboks 3214, Oslo

test få kjøpt Folk og Land hos

ELIMA
Tobakksforretning
i Ole Vigsst. 12, inngang fra Industrigat.

Kontor med telefon

søkes i Oslo.
Henv. Folk og Land.

FIAT biler fra kr. 9 960.—
WARTBURG « (IFA) u. kj.løyve
DKW 125—350 cc. m/sykler
IFA 125—250 cc. m/sykler
JAWA/CZ 125/350 m/sykler
TEMPO Sachs Swing 150-175 cc.
NSU QUICKLY mopeder
ELECTRULUX KJØLESKAP
KPS KOMFYRER

Delelager, gratiservice, garanti. -
Be om brosjyrer. Avbetaling.
Franko levering.

Torkjell Hagen
Skrevet av Torkjell Hagen

I BERGEN:
fåes avisen hos:
Carl Lund-Olsen,
Domkirkegt. 6 A - Bergen

FOLK OG LAND

Helgelandsbonden - Gi Hambro ærespensjon

Forts. fra side 1

med godt, er det same som sjølvoppgjeving, at dette kristne prinsippet fører med seg plikt til å godta og tegje til all menneskjeleg villfaring:

«Men Benjamen, han var en parabel på det gode i tiden, han gikk til side for det onde, unnskyldte det og ville overvinne det med gode gjeringer og et fromt smil. Og så tok man godheten for svakhet, utnyttet den til siste mulighet, sa haha til ham og vendte ham foraktelig ryggen. Og så var det vargtid i verden og i Sørvik hovedsogn».

Ved eit visst høve blir han mildt, men fast, sett til rette av kona si:

«A jo, du», svarte hun lett. «Det gode må fremmes ved maktmidler».

Desse orda — i idealkvinna Lydia sin munn — inneheld nok noko av forfattern si truvedkjening. Men her kunne det vera grunn til å reise eit spørsmål: Kva for «maktmidler» er forsvarlege? Det er mange slag av dei, heile registret frå Lydia's «psykologiske krigføring» mot Sine og Petter, over Gandhi's «satyagraha» til hydrogenbomben. Kva maktmidler er tenlege i retten og sanninga si tenest, og kva ikkje?

Men lat ikkje dette vera sagt for å leggje forfattern til last. — «Benjamen» er ei verdfull bok på meir enn ein mannen som fult og fast trur at det gode i menneskja skal sigra av seg sjølv. Han blir eit offer for den ålmenne mistydinga, at det å løne ondt måte. Forfattern legg for dagen stor menneskekun-

sier Dagbladet i nr. 88 for iår — i anledning av at han til høsten forlater Stortinget.

Det er ingen tvil om Hambros politiske kvalifikasjoner. Til forskjell fra våre hjemlige politikere er han en mann av internasjonalt format med hensyn på kunskaper og erfaring såvel som med hensyn på andre personlige virkemidler.

Dagbladet fremhever Hambros fortjenester og innsats i grønlandssak og fiskerettstvist og særlig hans «Kaldblodighet i april dagene 1940, da han skrev sitt navn i Norges politiske historie ved å sørge for Elverumsfullmakten. Da, sier bladet, var det ikke partipolitiker, men nordmannen Hambro, som gjorde landet store tjenester.

Herimot vil imidlertid tallrike nordmenn kunne anføre at det var mindre nordmannen Hambro enn internasjonaldialisten Hambro, som gjorde seg gjeldende og at det mindre var norske enn internasjonale interesser han varetok.

Av enqueten i Ragnarok for 1939 vil det fremgå at Ham-

bro vesentlig bidro til å forspille Norges krav på Grønland eller deler av Grønland med derav flytende rettigheter og at han dermed på det mest skjebnesvangre bidro til å gjøre dype skår i Norges fremtidsmuligheter.

Med hensyn til kaldblodigheten i april dagene 1940 så tjente den interesser, forfeftet av den internasjonale trust til Europas ødeleggelse — med England som Jens Boot og Sovjetrusland og USA som hovedaksjonærer. Se for øvrig den jødiske sovjetforfatter Ilja Ehrenburgs bok: «Trust D. E. Roman von der Zerstörung Europas». Se også Magister Harald Nielsens: «Europas Ødeleggelse», siste avsnitt.

Med hensyn til Elverumsfullmakten så er den en fiksjon, omtrent som myten om det utvalgte folk.

Det, som foreligger, er et mislykket forsøk på å få en Elverumsfullmakt stablet på benene, at forsøket til tross for den manglende fullmakt, gjorde sin nytte i praksis — er en annen sak. Det skyldes rett og slett bløff. Der kom nemlig ikke til votering i anledning forsøket og derfor ble der heller ikke gjort noe vedtak. For øvrig er det klart at selv om det var kommet til votering og vedtak, ville det ha vært ulovlig og ugyldig. Det er Stortinget, som etter grunnloven skal gi Norges lover og ingen annen myndighet. Og Stortinget kan ikke delegere denne sin myndighet, hverken til kongen, stortingspresidenten eller regjeringen. Se for øvrig professor Skeles «Landssvik».

Angående pensjon, så kan det vil sies at Hambro har vært atskillig medvirkende til de nåværende rommelige pen-

T. R.

stortingsmenn. Men jeg kan være enig med Dagbladet i at — hvis det var riktig og forsvarelig å gi Nygaardsvold ærespensjon istedetfor å stille

John Lyng

Forts. fra side 1

grensning en ganske kort tid etter at han som statsadvokat har forlangt og fått maksimum straff for flere tiltalte tilhørende de mer eller mindre passive! På et senere tidspunkt gikk stortingsmann Lyng enndog så langt som til å betvile lovligheten av hele oppgjøret? Igen kjenner til denne dag slutten på denne historien og i tidens fylde kan det være godt å kunne ta frem fra skuffen en knapp med inskripsjonen: Hva sa jeg — og feste i jakkens knaphull. —

*

Mennesker med noenlunde hukommelse vet at det overalt i Norge først ble fremmet saker, såkalte prøvesaker, som skulle danne utgangspunktet for de videre domsavsigelser. Ved Frostating Lagmannsrett var John Lyng aktor i disse saker. La oss ta en titt på noen av dem. Kanskje kommer Lyngs senere utalelser i Stortinget i et underlig lys. Muligens — må man tro — var disse ikke diktert av et menneskelig og rumslig syn som de var det av en viss usikkerhet om rettsoppgjørets fremtid? Det gjelder å snu kappen etter vinden! En rekke av de først dømte var frontkjempere. Herr Lyng fikk straffet sine første ofre meget strengt.

Han var den i landet av statsadvokatene som klarte

ham for riksrett, ja da ville det være fullt berettiget å gi Hambro ærespensjon.

Stavanger 16. april 1957

Argus.

slike dommer senere ble betydelig redusert er innlysene. — Det skjedde ved administrativ avgjørelse og dette er lite kjent. Dette var NS-medlemmer med ren frontinnsats. Forskjellen på disse og en stor del av de senere såkalte passive medlemmer burde være klart i de førstes favør, også for John Lyng, særlig hvis man leser de siste avsnitt av hans pretensiøse bok: «Forræderiets epoke».

Jeg har ofte undret meg over at intellektuelle mennesker som John Lyng kan ha tingene avdelt i vanntette skott. Eller er de redd for å se historien i sammenheng?

Forandret russerne seg på en bestemt dato en gang mellom 1945 og 1950? Tør slike mennesker som John Lyng ikke se det faktum i øynene at Sovjets samarbeid med Vesten den hele tid ikke kan omtales som annet enn hor, hvilket som bekjent er betegnelsen på et uforpliktende forhold. Lyng høstet sikkert allerede under sin Stockholmstid ubehagelige erfaringer fra russisk og kommunistisk side, og skulle ved rettsoppgjørets begynnelse ha vært den minst fremmede i Jerusalem.

Jeg skal alltid måtte huske et offer for Lyngs rettsinn og medfølelse. En ung «landsvisker» som av en eller annen grunn ble putt i en av disse prøvesaker. Han var undermåls. Han hadde gjort fronttjeneste. Han var blottet for ondskan. Det hører med i

barndom og oppvekst helt uten gleder. I retten var han en slags van der Lubbe når det gjaldt forståelsen av det som foregikk. Lyngs påstand var 3 år. Retten fant med sin beste vilje ikke å kunne dømme ham til mer enn 1 år. — Hva skulle det tjene til for Lyng å påanke saken slik at stakkaren fikk 3 år? Gutten hadde ligget noen måneder borte i Russland i en møkkete skyttergrav, skulle det betinge så hard en dom? Han hadde jo på ingen måte vett til å tjene penger som profitør herhjemme og heise norsk og amerikansk flagg slik storprofitørene gjorde i Trondheim den 8. mai 1945. Heller ikke var han egnet til å klatre i partistigen og bli innsatt i godt avlønnete stillinger slik en del av de passive NS-medlemmer gjorde.

I Russland fikk han kanskje 3 måltider om dagen, 1 riksmark til tobakk og hver time på døgnnet en mulighet til lemlestelse eller en voldsom død. Man savnet den litt sutrende forståelsesfulle tonen til Lyng på det tidspunkt, senere imponerte han stadig med sin villighet til å se en sak fra så mange sider som mulig. Som det videre huskes gikk den daværende lagmann Eriksen etter en rekke slike saker hen og søkte sorenskriverstilling som han gikk. Han så formodentlig hvor det barked hen. Den store Rinnansaken seilet også opp i horisonten. Men han stakk ikke av helt i stillhet. I et intervju i Adresseavisen sa han klart ifra hva han mente om tingene og han har all ære av det. Senere fikk vi i samme avis av h. rettsadvokat Klingenberg et innlegg som pekte i samme retning.

holdning? De gjorde det den gang. Og hjemmesittende jurister skalv i buksene for John Lyng med flere. Det er også en kjennsgjerning.

Og nå kommer vil til tygden av John Lyngs ansvar. Han kunne rette blikket mot hvilken som helst i rettsalen. Et blick som sa: Pass deg du, jeg har noe på deg jeg. Han kunne støte ut i det ytterste mørke. Ingen må fortelle at dette skapte sunne forhold. Han kunne forulempe hjemmesittende politimenn som hadde utholdt en vanskelig tjeneste her hjemme når de i uniform fremtrådte som vitner, og han gjorde det også. For meg så det ut som om en politimann ved navn Wang ble forsøkt avsatt på stedet i rettsalen av den selvsamme stadsadvokat Lyng, — dette alene fordi han som vitne ga en forklaring som ikke passet statsadvokaten. Dette var forholdet den gang. Han kan idag ikke gjemme seg bak at han bare var aktor! —

Jeg vil senere skrive om hvordan aktorstatet i Rinnansaken arbeidet, under etterforskningen og i rettsalen. Jeg vil da komme inn på en rekke forhold som neppe er særlig kjent. Jeg vil også gi en omtale av John Lyngs bok: «Forræderiets epoke».

Men først og fremst vil det bli fortellingen om en statsadvokat som hoppet bukk over paragrafer, om mannen som skjøv decorum tilside i sin ville hast mot toppen! Jeg vil med en gang si at han ikke er noen tilfeldig ting som jeg har møtt på min vei, og jeg er på ingen måte følelseskold for ham. Han er også et fenomen som har avtvunget meg beundring, en mann med voldsomme følelser som

retten og sanninga si tenest, og kva ikkje?

Men Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

sagt for å leggje forfattaren til last. — «Benjamin» er ei verdfull bok på meir enn ein mannen som fult og fast trur at det gode i menneskja skal sigra av seg sjølv. Han blir eit offer for den ålmenne mistydinga, at det å løne ondt måte. Forfattaren legg for dagen stor menneskekunnskap, uredd svingar han sve-

pa og klemmer til så det svirder snerten råkar. Boka fortenar ein stor lesekrins.

Ei lita innvending må eg likevel gjera til slut: Forfatteren brukar eit noko stivt bokmål, også i direkte tale. Boka vilde vunne mykje på det om han hadde brukt dialekt. Det blir lett noko uekte over bygde- og småbyfolk som snakkar «sproget».

T. R.

Det er Stortinget, som etter grunnloven skal gi Norges lover og ingen annen myndighet. Og Stortinget kan ikke delegere denne sin myndighet, hverken til kongen, stortingspresidenten eller regjeringen. Se for øvrig professor Skeies «Landssvik».

Angående pensjon, så kan det vil sies at Hambro har vært atskillig medvirkende til de nåværende rommelige pensjonsbestemmelser for våre

Muligens — må man tro — var disse ikke diktert av et menneskelig og rumslig syn som de var det av en viss usikkerhet om rettsoppgjørets fremtid? Det gjelder å snu kappen etter vinden! En rekke av de først dømte var frontkjempere. Herr Lyng fikk straffet sine første ofre meget strengt.

Han var den i landet av statsadvokatene som klarte høyeste straff. At enkelte

kommunistisk side, og skulle ved rettsoppgjørets begynnelse ha vært den minst fremmede i Jerusalem.

Jeg skal alltid måtte huske et offer for Lyngs rettsinn og medfølelse. En ung «landsviker» som av en eller annen grunn ble puttet i en av disse prøvesaker. Han var undermåls. Han hadde gjort fronttjeneste. Han var blottet for ondskap. Det hører med i bildet at han hadde hatt en

blifortellingen om en statsadvokat som hoppet bukk over paragrafer, om mannen som skjøv decorum tilside i sin ville hast mot toppen! Jeg vil med en gang si at han ikke er noen tilfeldig ting som jeg har møtt på min vei, og jeg er på ingen måte følelseskold for ham. Han er også et fenomen som har avtvunget meg beundring, en mann med voldsomme følelser som lett fikk bringe uorden i hans klare hjerne. En forslagen politiker og en flink jurist. En klok taktiker og en mann uten balanse. Et følsomt menneske med en feminin evne til å sutre og furte, men også med en usedvanlig hevngjerrighet.

Han er idag Norges yngste lagmann. Så å si vidunderbarnet. Men det kan ikke benektes at han hadde visse egenskaper som politiker. Noen kan kanskje ha tenkt: bedre herr Lyng som lagmann enn stortingsmann. Han må ha imponert fler enn meg. Han må ha gjort det. Høyre gjør klokt i å droppe John Lyng. Denne bør holde seg til lagmannstillingen. Ellers risikerer han som eslet å bli stående mellom 2 høysåter.

TORERO.

Er Osebergdronninga

Liv Dagsdotter

av Vestmar?

Av Jon Hvitsand

(III)

For det andre har ein slett ikkje nokor visse for at garden Oseberg har namn etter ei Aasa. Prof. A. Kjær seier «det vistnok kan tenkes» at gardsnamnet har vore Osberg, genitiv av kvinnenamnet Aasa*) — Professor Oluf Rygh «formoder» derimot at det kjem av os: elvemunning, og seier: «Stedet ligger ved to bækkens sammenløp». Prof. Sophus Bugge meinte det kunne innehalda gen. flt. av gudanes namn æsir og fører fram gode grunnar for det.

Tett ved, ligg gardane Basberg, Hassem og Horgen som alle har namn av mytologien og heidensk kultus: Baldersberg, Hadseim og Horgin — Alle tre, saman med Oseberg: æsenes berg, syner at her har vore ein stor kultstad, ein av dei største på Vestfold. Ein må helst ha lov til å tru at denne staden har vore den samlande hovudkultstad for den nordre luten av Vestfoldriket, medan kutstaden for søndre luten har lege i eller nær Skiringssal.

*) Norske Gårdnavn VI, s. 222.

Andre tydingar har, iflg. hr. Tank, vore hevda i Slagen, t. d. at den varme os eller hjalm som stend i mot ein frå heiar og fjell når ein kjem opp i høgda ved Oseberg, kan ha vore årsak til namnet. Denne underlege folketymologiske tolking finn hr. Tank med rette å vera heilt umogleg. Ordet os har ifl. våre fremste språkgranskarar Aasen, Ross, Falk og Torp heilt andre tydingar.

Gardsnamnet Oseberg er såleis i røynda ikkje det minste prov på at ei dronning Aasa har budd der.

I grunnen er det bare A. Kjær som har vore inne på tanken at gardsnamnet kan ha noko med kvinnenamnet Aasa å gjera. Men på ein så uvis og lite grunnjeven tydningsfristnad å byggja så viktige og avgjorte slutningar er ikkje forsvarleg. — Her må «ynsket» om å få «Osebergdronninga» identifisert med den historiske dronning Aasa ha spela inn litt for mykje.

— — — Men det er heilt avgjeran-

de slag mot prof. Brøggers teori ligg likevel i den nyare og nyaste historiegranskings syn på kronologien eller tidsutrekninga i 800-900 tala.

Det gamle og fast inngroddene syn på tidsfylgja i 800-talet grunnar seg for det meste på sagaforteljarane Are Frode og Sæmund Frodes utrekningar av hendingar og årstal i den eldste Norges saga. — Til deim heldt heile den gamle garde av historikarar seg, irekna R. Keyser, P. A. Munch, Ludv. Daae, Yngvar Nielsen, Finnur Jønsson, Gustav Storm, Johan Schreiner m. fl. Dette avlegs og utan tvil misvisande syn på kronologien i 8—900 tala har merkeleg nok også kome

einsidig til orde gjennom Aschehousgs leksikon næst siste utgåve (mai 1941) der tidspunktet for slaget i Hafrsfjord er handsama. Der stend ordrett:

«Kampen er skildret av skalden Torbjørn Hornklove. Ifølge Are Frode og Landnāmabok fant dette slag sted i året 872. Nyere historikere (A. Bugge, Koht) har villet sette slaget i H. til et senere tidspunkt (880 eller omkr. 900), men uten grunnlag i overleveringen og forøvrig med sviktende bevisførsel.

Det skulle vore interessant å visst hokken har vore «far» for denne «kraftsatsen». Prof. O. Ab. Johnsen kan det vel ikkje vera, enda han stend

ført opp mellom dei medarb. som har med historie i leksikonverket å gjera. Det er å vona at dette blir retta i den nye utgåva av leksikonet, eller at det blir gjeve ei grundig og objektiv utgreiing om bære fraksjonars syn og provføring.

Det var vistnok islendingen Gudbrandr Vigfusson som braut vegen for det nye syn. Av norske historikarar som gjeng inn for den nye kronologi kan nemnast Alex Bugge, H. Koht, Haakon Schetelig, Jan Petersen, Andr. Holmsen, Asgaut Steinnes m. fl.

Utan her å kunna gå inn på eller freista gjera nokor jamføring mellom dei ulike synsmåtar, må ein vedgå at dei sistnemnde tvert mot Aschehousgs leksikons påstand, synest ha den mest overtydande og faste provføring.

Eller for å bruka prof. H. Scheteligs ord:

«Den moderne kritikk har godtgjort at vi må oppgi vår barnelærdom med det gode sikre årstall som begynte med Harald Hårfages regjering og slaget ved Hafrsfjord og fortsatte gjennom hele kongerekken etter —*).

Denne nye og visselig rette

*) Det norske folks liv og hist. gj. tidene, I. bd., s. 246 om «Tidsregning i den eldste norske historie».

måten å finne feste for ein meire pålitande og historisk sann kronologi i 8—900 tala vil og ha stor og avgerande innverknad på freistnaden med å finna ut hokken «Osebergdronninga» var.

Godtek ein denne, er det ganske klart at Brøggers teori om ei identifisering med dronning Aasa er umogeleg. Gjeng ein ut ifrå det moderne historiesynspunktet at slaget i Hafrsfjord stod nær 900 og ikkje som dei før trudde, i 872, vil Harald Hårfages levetid falla mellom år 870—945 omlag, og faren Halvdan vore fødd kring år 845—50. Etter sagaen var han 18—19 vintrar gamal då han tok styret i farens rike på Vestfold, d. v. s. kring år 865—870. Skulle så mor hans, dronning Aasa, ha fylgd honom til Vestfold, må ein vel rekna med som rimeleg at ho har levd nokre år etterpå og kanskje andast kring 875 eller så, d. v. s. minst 25—30 år etter den tid som Brøgger sjølv sette som den absolutte grense for tidfestinga av hauglegginga.

Dronning Aasa må dermed definitivt vera ute or ordskiftet som «Osebergdronning».

Må ein dermed også gje opp all von om å kunna identifisera «Osebergdronninga» med ei onnor i saga nemnd og likeså høgætta kvinna?

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN
Postboks 3237, Oslo

Ekspedisjon og kasse:
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 25,- pr. år, kr. 12,50 pr. halvår. Sverige og Danmark: kr. 29,00 pr. år, kr. 14,50 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 33,00 pr. år, kr. 16,50 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 35,00 pr. år, kr. 17,50 pr. halvår.

Løssalg 65 øre
Annonsepris:
32 øre pr. millimeter over en spalte.
Bruk postgirnr. 16450.
Sambandstrykkeriet
Oslo